

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2011
VI. volební období

323

Vládní návrh

na vydání

zákona

kterým se mění zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne2011,

kterým se mění zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona č. 242/1992 Sb., zákona č. 361/1999 Sb., zákona č. 122/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 146/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 18/2004 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 1/2005 Sb., zákona č. 3/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 240/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 203/2006 Sb., zákona č. 158/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 307/2008 Sb., zákona č. 223/2009 Sb. a zákona č. 227/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 20 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Věc vykazující znaky kulturní památky podle § 2 odst. 1, která byla na území České republiky zapůjčena cizím státem, jenž prohlásil, že tato věc je v jeho vlastnictví, nepodléhá provedení jakéhokoliv výkonu rozhodnutí ani exekuci a předběžným opatřením nelze uložit s takovou věcí nenakládat; nelze ani přijmout jakékoli rozhodnutí nebo opatření, které by bránilo vrácení takové věci tomuto cizímu státu.“

Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 4 a 5.

2. V § 45 odst. 1 se slova „§ 20 odst. 4“ nahrazují slovy „§ 20 odst. 5“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Ochranu kulturního dědictví v České republice upravují zejména tyto právní předpisy:

- Listina základních práv a svobod, která v čl. 34 odst. 2 zaručuje právo přístupu ke kulturnímu bohatství a čl. 35 odst. 3 stanoví povinnost neohrožovat kulturní památky
- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, upravuje zvláštní režim nakládání s kulturními památkami včetně podmínek jejich vývozu a stanoví práva a povinnosti vlastníkům kulturních památek, orgánům státní správy i třetím osobám
- zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví podmínky ochrany sbírek muzejní povahy, zásady jejich odborné správy, podmínky vývozu sbírkových předmětů do zahraničí, povinnosti a práva vlastníků sbírek muzejní povahy a definuje standardizované veřejné služby pro ty muzea a galerie, které jsou jejich poskytovateli
- zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, stanoví zvláštní režim pro nakládání s archiváliemi včetně jejich vývozu do zahraničí
- zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, upravuje prodej a vývoz vybraných kulturních statků
- zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, upravuje v souladu s právem Evropské unie postup při navrácení kulturních statků, které byly nezákonně vyvezeny na území České republiky z území jiného členského státu Evropské unie nebo z území České republiky na území jiného členského státu Evropské unie po 31. prosinci 1992
- zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství, kterým se do právního řádu České republiky implementují právní předpisy Evropských společenství

Ochrana kulturního dědictví však není sama sobě účelem, je pouze základním předpokladem pro jeho uchování tak, aby kulturní hodnoty, jichž je nositelem, mohly být předávány z generace na generaci a veřejně sdíleny. Významnou formou tohoto veřejného sdílení je prezentace kulturních statků prostřednictvím výstav, programů a publikací, a to nejen kulturních statků vlastních, ale i v kontextu s kulturním dědictvím evropským a světovým, jehož je české kulturní dědictví součástí. Musí být proto vytvořeny předpoklady pro vzájemnou mezinárodní výměnu výstav a jednotlivých exponátů. Vývoz kulturních statků z území České republiky na výstavy a programy do zahraničí upravují výše uvedené zákony. Dovoz kulturních statků a výstav z jiných zemí do České republiky upravují tyto právní předpisy:

- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, ustanovením § 20 odst. 2
- zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který v ustanovení § 10a odst. 2 písm. a) stanoví, že muzea a galerie, které jsou poskytovateli standardizovaných veřejných služeb, zpřístupňují nejen své sbírky nebo vybrané sbírkové předměty prostřednictvím

muzejních výstav, ale také sbírkových předmětů zapůjčených z jiných muzeí nebo galerií tuzemských i zahraničních

- zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, který upravuje možnost komerčního pojištění kulturních statků, které si státní příspěvkové organizace nebo organizační složky státu zapůjčí od jiných, tuzemských i zahraničních subjektů a definuje další institut náhrady za vypůjčené kulturní statky, tzv. státní záruku.

Současná právní úprava je ve vztahu k rovnosti mužů a žen neutrální.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Hlavním principem navrhované právní úpravy je zajištění tzv. imunity vůči zabavení vyloučením možnosti, aby veřejná moc bezprostředně bránila navrácení věcí vykazujících znaky kulturní památky, zapůjčených jiným státem na území České republiky za účelem sdílení kulturních hodnot, zpět na území státu, který je do České republiky zapůjčil. Navrhuje se proto nejen vyloučení těch přímých právních nástrojů (výkon rozhodnutí, exekuce a předběžné opatření), kterými může být znemožněno navrácení těchto věcí zpět, ale stanoví se též obecná povinnost orgánů veřejné moci České republiky nebránit (právně i fakticky) navrácení takové věci do země původu.

Navrhovaná právní úprava je ve vztahu k rovnosti mužů a žen neutrální.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Dosavadní absence právní úpravy zajišťující tzv. imunitu vůči zabavení omezuje možnosti sdílení kulturních hodnot pro občany České republiky. Obavy, že zapůjčené kulturní statky na území České republiky nebudou státu, který je zapůjčil, vráceny, vylučují Českou republiku ze seznamu bezpečných států nejen pro přijímání mimořádných výstavních projektů, ale i pro zapůjčování jednotlivých kulturních statků, které by mohly výrazně obohatit výstavy a programy z tuzemských zdrojů. V minulosti tak byla komplikována např. příprava výstavy tzv. Codexu gigas („Dáblova bible“) ze Švédska, výstava z lichtenštejnských sbírek, a nebylo by možné dovést do úspěšného konce ani jednání o výstavě z moskevských kremelských sbírek nebo sbírek egyptských v České republice. Z těchto důvodů je navrhovaná právní úprava nezbytná.

Cílem navrhované právní úpravy samozřejmě není zamezení případných sporů o vlastnictví některých kulturních statků, které ve složitém evropském historickém prostoru nejsou a ještě dlouho nebudou zcela vyjasněny, ale zamezení toho, aby pro řešení těchto sporných situací bylo využíváno či zneužíváno zápůjček výstav nebo jednotlivých kulturních statků na výstavy, které jsou významným přínosem pro sdílení evropských a světových kulturních hodnot.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a současně naplňuje ustanovení čl. 34 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (právo přístupu ke kulturnímu bohatství).

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Evropská unie podporuje výměnu kulturních hodnot mezi členskými státy. Při Evropské komisi je ustavena pracovní skupina pro mobilitu sbírek muzejní povahy, v níž má Česká republika zastoupení. V rámci této pracovní skupiny je ustaven také tým, zabývající se problematikou imunity vůči zabavení. Navrhovaná právní úprava je v souladu s touto aktivitou Evropské komise.

Směrnice Rady č. 93/7/EHS o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 96/100/ES a směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/38/ES byly transponovány do právního řádu zákonem č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků. Pokud by některý z členských států EU v rámci uvedené směrnice požadoval navrácení svých kulturních statků (které by byly identifikovány mezi zapůjčenými předměty na výstavě v ČR) a učinil potřebná opatření (podání žaloby podle § 9 odst. 1 zákona č. 101/2001 Sb.), navrhované ustanovení zákona by se nepoužilo a zákon č. 101/2001 Sb. by měl, jako zvláštní právní norma, přednost.

Nařízení Rady (EHS) č. 3911/92 o vývozu zboží kulturní hodnoty, ve znění nařízení Rady (ES) č. 2469/96, nařízení Rady (ES) č. 974/2001 a nařízení Rady (ES) č. 806/2003 (vydáno v kodifikovaném znění jako nařízení Rady (ES) č. 116/2009) byla do našeho právního řádu implementována zákonem č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství. Uvedená nařízení (a zákon č. 214/2002 Sb.) se však netýkají předmětů na území EU dovezených jen dočasně.

Návrh zákona je s právem Evropských společenství v souladu.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků, přijatá dne 14. listopadu 1970 na zasedání Generální konference UNESCO v Paříži a uveřejněná ve Sbírce zákonů pod č. 15/1980 Sb., zavazuje smluvní státy k součinnosti při navrácení kulturních statků zemi původu (čl. 7).

Návrh zákona je s uvedenou úmluvou v souladu.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny a dopady na životní prostředí

Z navrhované právní úpravy neplynou požadavky na státní rozpočet ani ostatní veřejné rozpočty. Ve vztahu k sociálním dopadům a dopadům na životní prostředí je neutrální. Na podnikatelské prostředí mohou mít některé mezinárodní výstavní projekty příznivý, byť nepřímý, motivační dopad.

8. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Z důvodu bezprostřední přípravy několika významných mezinárodních výstav v České republice, podmínkou jejichž uskutečnění je schválení navrhované novely zákona, se navrhuje postup podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, tedy schválení návrhu již v prvním čtení.

Byť význam navrhované právní úpravy je dlouhodobý, je návrh předkládán v době, kdy probíhají například jednání o zcela mimořádném výstavním projektu z moskevských kremelských sbírek, který by se mohl v České republice uskutečnit ke konci roku 2011. Urychlené schválení návrhu je nutnou podmínkou pro úspěšné završení jednání o jeho realizaci.

9. Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace (RIA)

Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace není v tomto případě provedena, neboť navrhovaná legislativní změna má procesní charakter a podle části 3 Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace, schválených usnesením vlády č. 877 ze dne 13. srpna 2007, se RIA v těchto případech neprovádí. Navrhovaná změna zákona si nevyžádá dopady na státní rozpočet, jak shora uvedeno.

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Novelou ustanovení § 20 zákona bude zajištěno, aby příslušná ustanovení právního řádu, která upravují možnost soudu či jiného orgánu veřejné moci nařídít výkon rozhodnutí či exekuci nebo rozhodnout o vydání předběžného opatření, se nevztahovala na věci, zapůjčené dočasně na území České republiky jiným státem zejména z důvodů výstavních, které jsou v jeho vlastnictví. Současně se upravuje obecná povinnost orgánů veřejné moci České republiky (např. soudů, celních orgánů) nebránit (právně i fakticky) cizímu státu, který na naše území věc dočasně zapůjčil, v navrácení takové věci zpět.

Toto ustanovení se týká věcí, které vykazují znaky kulturní památky podle § 2 odst. 1 památkového zákona, což jsou předměty, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti, jsou významné z hlediska historického nebo uměleckého, nebo mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem. V kontextu § 20 zákona se rozumí, že výše uvedené hodnoty mají tyto věci ve vztahu k zemi původu. Z hlediska důkazního v případném soudním či jiném řízení je nutné, aby tento stát prostřednictvím příslušného orgánu učinil jednostranný právní úkon (prohlášení), kterým potvrdí, že se jedná o předměty v jeho vlastnictví.

K bodu 2

Jedná se o technické promítnutí změny uvedené v bodě 1 do § 45 zákona.

K čl. II

S ohledem na skutečnost, že v současné době je v České republice připravováno několik významných mezinárodních výstav, je navrhováno, aby předkládaná novela zákona o státní památkové péči nabyla účinnosti dnem jejího vyhlášení ve Sbírce zákonů.

V Praze dne 13. dubna 2011

předseda vlády

ministr kultury

Platné znění vybraných ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 20

Kulturní památky ve vztahu k zahraničí

(1) Kulturní památku lze v zahraničí vystavovat, do zahraničí zapůjčit nebo do zahraničí vyvézt pro jiné účely jen s předchozím souhlasem ministerstva kultury.

(2) Věc, která vykazuje znaky kulturní památky podle § 2 odst. 1, lze trvale převézt ze zahraničí do České republiky jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu státu, z něhož má být dovezena, je-li zaručena vzájemnost.16)

(3) Věc vykazující znaky kulturní památky podle § 2 odst. 1, která byla na území České republiky zapůjčena cizím státem, jenž prohlásil, že tato věc je v jeho vlastnictví, nepodléhá provedení jakéhokoli výkonu rozhodnutí ani exekuci a předběžným opatřením nelze uložit s takovou věcí nenakládat; nelze ani přijmout jakékoli rozhodnutí nebo opatření, které by bránilo vrácení takové věci tomuto cizímu státu.

(3 4) Ustanovením odstavců 1 a 2 nejsou dotčeny předpisy upravující hospodářské styky se zahraničím.17)

(4–5) Podrobnosti o udílení souhlasu s vývozem kulturních památek do zahraničí stanoví obecně závazný právní předpis.

16) Úmluva UNESCO o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků z roku 1970 (vyhláška č. 15/1980 Sb.).

17) Zákon č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství.
Celní zákon č. 44/1974 Sb.
Zákon č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím.

§ 45

(1) Ministerstvo kultury vydá obecně závazné právní předpisy k provedení § 3 odst. 6, § 6a odst. 6, § 7 odst. 5, § 8 odst. 5, § 10 odst. 3, ~~§ 20 odst. 4~~ **§ 20 odst. 5**, § 23b odst. 5, § 29 odst. 4 a § 31 odst. 6.

(2) Ministerstvo kultury vydá obecně závazné právní předpisy

- a) v dohodě s Ministerstvem pro místní rozvoj k provedení § 6 odst. 2, § 14 odst. 10 a § 17 odst. 7.
- b) v dohodě s ministerstvem financí České republiky k provedení § 16 odst. 3 a § 23 odst. 4,
- c) v dohodě s Ministerstvem financí k provedení § 27 odst. 5.
